

A hollók! Mindig a hollók. Már akkor odatelepettek a templom oromfalára, amikor még meg se haltak a sebesültek. Rike még le se metszette az ujjakat a kezekről, le se húzta a gyűrűket az ujjakról. Az akasztófát támasztva biccentettem nekik, ahogy ott ücsörögtek vagy tucatnyian, fekete sorban, bölcs, figyelő szemmel.

Vérben úszott a főtér. Vér a csatornában, vér a kockaköveken, vér a szökőkútban. A hullák úgy pózoltak, ahogyan szoktak. Némelyik viccesen, az ég felé nyújtva ujjatlan kezét, némelyik békésen, a sebe köré gömbölyödve. Legyek szálltak a vergődő sebesültek fölé. Ki így vergődött, ki amúgy, vakon vagy éppen ravaszkodva, de egytől egyig elárulta őket zümmögő kíséretük.

– Vízet! Vízet! – A haldoklók folyton vízért rimázkodnak. Fura, én pont az öldökléstől szoktam megszomjazni.

Hát ennyi volt Mabberton. Kétszáz halott paraszt hevert szanaszét, a kaszája vagy a fejszéje mellett. Pedig figyelmeztettem őket, hogy mi ebből élünk. Megmondtam az előjárójuknak,

Bovid Tornak. Adtam neki egy esélyt, azt mindig adok. De nem. Ők vért és mészárlást akartak. Megkapták.

Szép dolog a háború, barátaim. Akik mást állítanak, azok vesztesek. Ha kedvem szottyanna odaballagni a vén Bovidhoz, aki a szökőkútnak támaszkodva üldögél, belei az ölébe omolva, ő biztosan más véleményen volna. Lehet megnézni, mire ment vele.

– Kódís, surmó parasztok. – Rike egy marék ujjat potyogtatott bele Bovid fölmentszett hasába. Aztán odajött hozzám, és úgy mutatta a zsákmányát, mintha bizony én tehetnék róla. – Tessék! Egy aranygyűrű. Összvissz! Egyetlen kurva aranygyűrű egy teljes faluban. Legszívesebben fölállítgatnám és újra lecsapnám a rohadékokat. Surmó kódísok.

Ki is telne tőle: gonosz egy rohadék, és mohó is. Belenéztem a szemébe. – Csihadj, Rike testvér. Nem csak egyfajta arany akad Mabbertonban.

Figyelmeztető pillantást vetettem rá. Szitkozódása megfosztotta varázsától a jelenetet; és különben is rövid pórázon kellett tartanom. Rike mindig föl volt dobva csata után; még többet akart. Pillantásommal azt jeleztem neki, hogy tőlem megkaphatja. Többet is, mint amennyivel elbír. Morgolódva zsebre vágta a véres gyűrűt, és visszadugta a kést az övébe.

Makin jött oda hozzánk, átkarolta a nyakunkat, és vállvérünkre csapott vaskesztyűjével. Makin nagyon értett a nézeteltérések elsimításához.

– Jorg testvérnek igaza van, Kicsi Rikey. Lesz itt kincs döggivel. – Azért hívta „Kicsi Rikey”-nak, mert Rike jó fejjel magasabb s kétszerte szélesebb mindannyiunknál. Makin folyton tréfálgozott. Vicceket mesélt még azoknak is, akiket megölt, már ha hagytak rá neki időt. Szerette, ha mosolyogva távoznak ebből az árnyékvilágból.

– Miféle kincs? – kérdezte mogorván Rike.

– Hát mi van még bőségesen ott, ahol parasztok is vannak, Kicsi Rikey? – vont a föl Makin sokatmondóan a szemöldökét.

Rike feltolta sisakrostélyát, elibénk tárva ronda képét. Talán nem is annyira ronda, mint inkább brutális. A sebhelyek csak szépítenek rajta. – Tehén?

Makin összepréselte az ajkát. Sose tetszett a szája, túl vastag és húsos, de elnéztem neki, mert nagy mókamester volt, és prímán forgatta a láncos buzogányt avagy csatacsépet.

– A teheneket meghagyom neked, Kicsi Rikey. Én inkább egy-két-három parasztlányt hajtanék föl magamnak, még mielőtt a többiek elhasználják őket.

Továbbmentek, Rike úgy röhögött, *hö, hö, hö*, mintha egy halszájkát próbálna felköhögni.

Láttam, ahogy fölfeszítik Bovid házának ajtaját a templommal szemben: szép nagy ház volt, magas nyeregtetővel, faszindelyekkel, virágoskerttel. Bovidnak csak a szeme követte őket, a fejét nem tudta fordítani.

Néztem a hollókat, néztem Gemtet meg a féleszű testvérét, Maicalt, ahogy a fejeket szüretelik, Maical a kordéval, Gemt a szekercével. Szép dolog ez, még egyszer mondom. Nézni mindenképpen. Abban egyetértenék persze, hogy a háború bűdös. De nemsokára úgyis felgyűjtjük a falut, és a bűzből csak a füsté marad. Még hogy aranygyűrűk! Nekem ugyan nem kell más fizetség.

– Kölyök! – szólított meg Bovid, de igen gyengén kongatott a hangja.

Odamentem, és megálltam előtte a kardomra támaszkodva, mert karom-lábam hirtelen elfáradt valahogy. – Mondjad, paraszt, de ízibe. Mindjárt jön Gemt testvér a szekercével, nyissz-nyassz.

Nem mintha ettől megijedt volna. Aki ilyen közel van ahhoz, hogy pondrólakoma legyen belőle, azt nehéz megijeszteni. Engem viszont bosszantott a lekezelő modora, meg hogy „kölyöknek” titulált. – Vannak-e lányaid, paraszt? Tán a pincébe bújtak? A jó öreg Rike kiszagolja őket úgyszólván.

Erre fölneszelt Bovid, és gyászos képet vágott.

– H-hány éves vagy, kölyök?

Már megint ez a „kölyök”. – Ahhoz elég öreg, hogy kibelezzek, mint valami vastag bukszát – feleltem mérgesen. Nem szeretek mérgeledni. Attól mindig mérges leszek. De szerintem észre se vette. Szerintem azt se tudta már, hogy éppenséggel én beleztem ki alig fél órával azelőtt.

– Tizenöt nyarat ha láttál. Nem többet... – Lassan buktak ki a fehér arcban kéklő ajkak közül a szavak.

Kettővel elhibáztad, böktek volna oda neki, de nem hallott ő már semmit. Mögöttem nyikorogva megállt a kordé, és jött Gemt a csöpögő szekercével.

– Csapd le a fejét – mondtam neki. – A hájas hasa meg legyen a hollók martaléka.

Még hogy tizenöt! Hát dúlnék én falvakat, ha tizenöt volnék? Tizenöt évesen Király leszek!

*Egyesek mintha csak arra születtek volna, hogy fölidegeljenek.
Gemt testvér arra született, hogy az egész világot fölidegelje.*

Ropogva égett Mabberton. Minden falu ropogva égett azon a nyáron. Makin fülledt egy rohadék nyárnak nevezte, ahhoz is fukarnak, hogy esőt adjon, és nem tévedett valami nagyot. Por szállongott mögöttünk, amikor belovagoltunk, füst, amikor kilovagoltunk.

– Mi a jó abban, ha paraszt az ember? – Makin szeretett kérdéseket feltenni.

– Mi a jó abban, ha parasztlány az ember? – Rike felé biccentettem, aki ide-oda billegett a nyeregben, ahhoz is fáradtan, hogy leessen, arcán ostoba vigyor, vállvértjén átvetve egy vég brokátselyem. Hol talált brokátselymet Mabbertonban, ezt sohasem tudtam meg.

– Rike testvér szereti az egyszerű örömeket – mondta Makin. Tényleg így volt. Falta őket. Mint a tűz.

A lángok egykettőre felperzselték Mabbertont. Én vettem csóvát a zsúpfedeles fogadóra, s azonmód ki is kergetett ben-

nünket onnan a tűz. Csak egy újabb véres nap volt ez széthullott birodalmunk évek óta tartó haláltusájában.

Makin letörölte magáról az izzadságot, koromcsíkokat mázolja a képére. Nagy tehetsége volt hozzá, hogy összekoszolja magát. – Azért te se vetted meg éppen azokat az egyszerű örömöket, Jorg testvér.

Ezt el kellett ismernem. „Hány éves vagy?”, kérdezte a hájas paraszt. Elég öreg ahhoz, hogy tiszteletemet tegyem a lányainál. A kövérebbiknek be nem állt a szája, akárcsak az apjának. Úgy visított, mintha nyúznák, majd belesüketültem. A nagyobbik jobban tetszett. Az csöndes volt. Olyan csöndes, hogy meg kellett csipkedni, nem halt-e bele máris a rémületbe. De azt azért kétlem, hogy bármelyikük csöndben maradt volna, amikor odaért hozzájuk a tűz...

Gemt léptetett mellém, és belerondított az ábrándozásomba.

– A báró emberei tíz kilométerről is észreveszik ezt a füstöt. Nem köletett vón fölgújtanod. – Úgy rázogatta a fejét, hogy csak úgy röpdöstek azok a hülye répasárga tincsei.

– Nem köletett vón – duplázott rá a féleszű testvére az öreg szürke hátáról. Megengedtük neki, hogy a vén szürkén lovagoljon, amelyik a kordét húzta. A szürke sose tér le az útról. Több esze van, mint Maicalnak.

Gemt állandóan okoskodott. „Nem köletett vón behány-nod a hullákat a kútba, mit iszunk mostan?” „Nem köletett vón megölnöd azt a papot, balszerencsét hoz.” „Ha békén hagytuk volna azt a lányt, szép váltságdíjat kaphatnánk érte Kennick bárótól.” Bizsergett a kezem, hogy áttoljam a késemet a tor-kán. Ott helyben. Csak kihajolnék, és belenyomnám a nyakába. „He? Hogy mondtad, Gemt testvér? Mit bugyborékolysz itten? Nem köletett vón nyársra húznom azt az éktelen nagy ádámcsutkádat?”

– Jaj istenem! – rikkantottam ijedten. – Szaladj vissza, Kicsi Rikey, hugyozd le Mabbertont, de rögvest! Oltsd el a tüzet.

– A báró emberei észre fogják venni – hajtogatta Gemt vöröslő képpel. Mindig pipacsvörös lett, ha ellentmondtak neki. A vörös képét elnézve még nagyobb kedvem lett volna kinyírni. De persze nem tettem meg. Ha vezér az ember, felelősséget visel. Felelősséget, hogy ne nyírja ki túl sok emberét. Különben kiknek parancsolna?

A menetoszlop összetorlódott mögöttünk, mint mindig, ha gond volt. Meghúztam agyeplőt, és Gerrodnyihogva, toporzékolva megállt. Csak néztem Gemtet, és vártam. Vártam, míg mind a harmincnyolc testvérem összeverődött körülöttünk, és Gemtnek olyan tulipiros lett az ábrázata, hogy már-már vér fakadt a füléből.

– És most hová igyekszünk, testvéreim? – kérdeztem, felállva a kengyelben, hogy mindnek láthassam a rusnya pofázmányát. A halk hangomat vettem elő, hogy elcsöndesedjenek.

– Na, hová? – kérdeztem újból. – Ne mondjátok, hogy csak én tudom. Szoktam én titkolózni előttek, testvéreim?

Rike tanácstalanul ráncolta a homlokát. Jobbomon feltűnt Hájas Burlow, balomon meg a Núbai, csak úgy világitott a fogsora abban a koromfekete arcban. Csend.

– Majd Gemt testvér megmondja. Ő mindig tudja, mi az, ami köllene, és mi az, ami van. – Mosolyogtam, pedig még most is bizsergett a kezem, hogy beledöfjem a törömet a nyakába. – Na, há lesz a menés, Gemt testvér?

– Wennithbe, a Lovaspartra – felelte Gemt vonakodva, mert nem szívesen egyezett bele semmibe.

– Helyes, helyes. És hogyan menjünk oda? Így majdnem negyvenen, ezeken a jaj-de-príma, jaj-de-lopott lovakon?

Gemt összeszorította az állkapcsát. Láttá már, hová akarok kilyukadni.

– Hogyan menjünk, ha azt akarjuk, hogy nekünk is jusson még egy szelet abból a finom, meleg pitéből? – kérdeztem.

– Az Élőholtak útján! – kurjantotta Rike, boldogan, hogy ő tudja a választ.

– Az Élőholtak útján – visszhangoztam még mindig halkán, mosolyogva. – Merre másfelé mehetnénk? – A Núbaira pillantottam, belenézve fekete szemébe. Nem tudtam olvasni benne, de hagytam, hogy ő olvasson az enyémben.

– Nyista más út.

Rike fölörgött, gondoltam; gőze nincs, hogy mire megy ki a játék, de azért élvezi a szerepét.

– Tudják-e a báró emberei, merre megyünk? – kérdeztem Hájas Burlow-tól.

– A harc ebei mindig a frontot követik – mondta ő. Hájas Burlow nem hülye. A pofazacskója röhejesen ugrál beszéd közben, de korántsem hülye.

– Na szóval... – Lassan, ráérősen végignéztem rajtuk. – A báró tehát tudja, merrefelé indulnának a magunkfajta banditák, és azt is tudja, melyik utat kell választanunk. – Kivártam, míg leesik nekik. – Én meg épp az imént gyújtottam egy rohadt nagy tüzet, csak hogy tudják, milyen rossz ötlet lenne, ha utánunk merészkednének.

És ekkor belevágtam Gemtbe a kést. Nem volt rá semmi szükség, csak éppen akartam. Igen bájosan vonaglott, csak úgy bugy-bugy-bugyborékolat belőle a vér, aztán leesett a lóról. Hamar kifakult az a vörös képe.

– Maical – mondtam. – Csapd le a fejét.

És Maical engedelmeskedett.

Gemt egész egyszerűen rosszul választotta meg a pillanatot.

Bármitől is hullott szét Maical testvér, kívülről ebből semmi se látszott. Éppen olyan rendíthetetlennek, keménynek és mogorvának tűnt, mint a többiek. Amíg fel nem tett neki az ember egy kérdést.

– Két halott, két fickándozó. – Makin szélesen vigyorgott, ahogy szokott.

Így is, úgy is a bitónál vertünk volna tábort, de Makin előrelovagolt, hogy kikémlelje a terepet. Azt hittem volna, az újság, hogy a négy bitókalickából kettőben eleven rab ücsörög, felvidítja a testvéreket.

– Csak kettő? – zsémbelt Rike. Ki volt merülve, és Kicsi Rikey kimerülten minden bitót félig üresnek látott.

– Kettő! – kiáltotta hátra az oszlopnak a Núbai.

Láttam, hogy a legények között tétek cserélnek gazdát. Az Élőholtak útja olyan unalmas, mint egy vasárnapi prédikáció. Egyenes és sima. Olyan egyenes, hogy az ember ölni tudna egy bal vagy jobb kanyarért. Olyan sima, hogy megélné rajta egy kaptatót. És mindkétfelől mocsár, szúnyogok, szúnyogok és újra mocsár. Az Élőholtak útja nem kínált más szórakozást, csak két, kalickába zárt fickándozót a bitón.

Fura, de meg se fordult a fejemben, mit keres egy bitó itt az isten háta mögött. Ajándéknak tekintettem. Valaki kirakta a foglyait meghalni, hadd lógjanak kalickákban az útfélen. Fura helyet választott, de az én kis bandámnak legalább mulatságára szolgált. A testvérek felélénkültek, úgyhogy ügetésre fogtam Gerrodot. Derék egy paripa ez a Gerrod. Lerázta magáról a kimerültséget, és tovarobogott. Az Élőholtak útján primán lehet robogni.

– Fickándozők! – kiáltotta Rike, és mindenki nekilódult.

Megeresztettem Gerrod kantárszárát. Nem fogja túrni, hogy bármelyik ló elébe vágjon. Ezen az úton semmiképp. Minden métere kikövezve, minden kockakő úgy illeszkedik a másikhoz, hogy egy szál fű ne juthasson napfényhez közöttük. Egyetlen köve nincs kifordulva, egyetlen köve nincs megkopva. Pedig lápra építették, ne feledjük!

Persze hogy én értem oda elsőnek a fickándozőkhoz. Gerrodot nem szoríthatja meg senki. Pláne ha én ülök rajta, pláne ha az összes többiek felényivel nehezebbek nálam. A bitónál megpördültem, és visszanéztem rájuk, ahogy széthúzódva vágattak az úton. Akkorát kurjantottam jókedvemben, hogy a koponyás kordét is fölriaszthatta. Azon van Gemt is, ott ugrál a hátuljában.

Makin ért oda hozzám elsőnek, pedig ő már kétszer megjárta ezt a távot.

– Hadd jöjjenek csak a báró emberei – mondtam neki. – Az Élőholtak útja olyan, mint egy híd. Tíz ember egy egész hadsereget föltartóztathat itt. Aki meg bekerítene bennünket, az füljön a mocsárba.

Makin zihálva bólintott.

– Akik ezt az utat építették... ha azok építenének nekem egy várat... – Mennydörgés fojtotta el szavaimat kelet felől.

– Ha az Útcsinálók várakat is építettek volna, sehová se jutnánk be – felelte Makin. – Örülj, hogy ők nincsenek többé.

Néztük a közeledő testvéreket. A lenyugvó nap narancsvörös tüzeket lobbantott a lápi süppedékeken, Mabbertont juttatva eszembe.

– Szép napunk van, Makin testvér – mondtam.

– Úgy bizony, Jorg testvér – mondta ő.

Befutottak a testvérek is, és rögtön civakodni kezdtek a fickándozókon. Én meg letelepedtem a zsákmányos kordé mellé, és nekivettem a hátam, hogy olvasgassak egy kicsit, amíg még tart a fény, és nem ered el az eső. Az aznap történetek után Plutarkhoszra vágytam. Megvolt nekem bőrbe kötve, saját tulajdonom. Valami jámbor szerzetes egész életét erre a könyvre áldozhatta. Egy életen át kuporoghatott fölötte, ecsettel a kezben. Ide egy kis aranyat, dicsfénynek, napnak, volutának. Ide egy kis mérges kéket, kékebbet a déli mennyboltnál is. Apró cinóber pöttyökből állt össze egy virágágyás. Még az is lehet, hogy belevakult az a szerzetes. Lehet, hogy erre fecsérelte egész életét, ifjú legénykétől agg koráig a jó öreg Plutarkhosz szavait csinosítgatva.

Dörgött az ég, fickándoztak és üvöltöttek a fickándozók, én meg csak ültem ott, és olyan szavakat olvastam, amelyek vénnél is vénebbek voltak már az előtt, hogy az Útcsinálók az útjaikat megépítették.

– Gyávák! Kardos-szekercés fehérnépek! – Nagy volt a pofája valamelyik varjúeledelnek ott a bitón.

– Egy férfi sincs köztetek. Pederaszták vagytok mindahányan, az után a kisfiú után loholtatok egészen idáig! – Éppen úgy kunkorította föl a szavai végét, mint egy merssybeli.

– Ennek az alaknak megvan rólad a véleménye, Jorg testvér! – kiáltott oda Makin.

Egy esőcsepp pottyant az orromra. Rácsuktam a bőrkötést Plutarkhoszra. Nem kapkodta el, hogy beszámoljon nekem Spártáról meg Lükurgoszról, hát várjon még egy keveset, addig sem ázik el. A fickándozónak jócskán akadt még mondanivalója; hagytam, hogy a hátamnak mondja. Úton járó rendesen csomagolja be a könyvét, hogy az esőtől megóvja. Tízszer kell áttekerni viaszosvászonnal, még tízszer visszafelé, aztán be vele egy köpönyeg alá, a nyeregtáskába. De jófajta nyeregtáskába ám, nem abba a szarba, amit a thurtaniak készítenek, hanem duplán varrott bőrbe, a Lovaspartról valóba.

A legények szétváltak, hogy odaengedjenek. A frissen vágott fából hevenyészett bitó büdösebb volt még a koponyás kordénál is. Négy kalicka lógott rajta. Kettőben halottak voltak. *Nagyon* halottak. A rácson kilógó lábszárakat csontig lecsipegették a hollók. Úgy ellepték őket a legyek, mint valami második bőr, feketén, zümmögve. A legények megszurkálták az egyik fickándozót, amitől annak nem lett jobb kedve. Sőt, úgy festett, hogy bekrepált. Ami nagy kár, hiszen előttünk állt még az egész éjszaka, és ezt meg is mondtam volna nekik, ha a nagypofájú fickándozótól szóhoz jutottam volna.

– Na, csak idejött a kisfiú is! Elunta a sikamlós képeket abban a lopott könyvében. – Összehúzódkodva kuporgott a kalickában, agyonsebzett lába csurom vér. Öreg ember, negyven is meglehet, hosszú fekete haj, ősz szakáll, sötét, szikrázó szempár. – A ganét törölgesd a fenekedről a papírával, kisfiú – mondta bőszen, hirtelen megmarkolva a rácsot, hogy lengeni kezdett vele a kalicka. – Másra úgyse tudnád használni.

– Lassú tűzön pirítsuk? – kérdezte Rike. Még Rike is föl fogta, hogy a vénember magára akar haragítani bennünket, hogy gyorsan végezzünk vele. – Ahogy a turstoni bitónál csináltuk?

Erre néhányan elröhögtek magukat. De Makin nem. Ő csak ráncolta a homlokát a kosz- meg koromréteg alatt, és a fickándozót fürkészte. Főlemeltem a kezem, hogy lecsendesítssem őket.

– Alantas megcsúfolása lenne az egy pompás könyvnek, Gomst atya – mondtam.

Akárcsak Makin, én is felismertem Gomstot a rengeteg szakáll meg haj alatt. De ha nincs az az akcentusa, alighanem sült húsként végezte volna.

– Főleg a „Lükurgoszról” részért lenne kár. Klasszikus latin nyelven vagyon írva, nem azon a konyharómain, amit a templomokban tanítanak.

– Te ismersz engem? – kérdezte egyszeriben rekedten, sírósan.

– Hát persze. – Két kézzel túrtam bele szépséges sörényembe, s hátravettem, hogy jobban láthasson a félhomályban. Sovány és barna az arcom, mint általában az Ancrathoké. – Gomst atya vagy, és azért jöttél, hogy visszavigyél az iskolába.

– He-herc... – Most már zokogott, alig tudta kibökní a szavakat. Visszataszító volt, őszintén szólva. Mintha valami rohadt ízébe haraptam volna bele.

– Honourous Jorg Ancrath herceg, szolgálatodra. – Szertartásosan meghajoltam.

– É-és Bortha kapitánnyal mi lett? – Gomst atya lassan lengedezett a kalickában, teljesen összezavarodva.

– Bortha kapitány jelentkezem! – Makin lépett oda feszesen szalutálva. Csupa vér volt az első fickándozótól.

Síri csönd. Még a mocsári cirpegés meg surrogás is elhalt. A testvérek rám meredtek, aztán a vén papra, aztán megint rám, és eltátozták a szájukat. Kicsi Rikey akkor se lehetett volna jobban megdöbbenve, ha azt kérdezik tőle, mennyi kilencszer hat.

Az eső éppen ezt a pillanatot választotta ki, hogy istenigazából nekieredjen, mintha csak az Úr ránk borította volna az éjjeli-edényt. A sötétség egyszeriben olyan sűrű lett, akár a melasz.

– Jorg herceg! – Gomst atyának ordítania kellett, hogy túlkiabálja az esőt. – Az éj! Fuss innen, fuss! – Elfehéredő bütykökkel szorította a rácsot, düllelt szeme meredten kémlelt bele a sötétbe a záporon keresztül.

És az éjen át, az esőn át, a láp fölött, ahol ember se jár, már láttuk is közeledni őket. Láttuk a fényüket. Fakó fények, amilyeneket a holtak égetnek mély vizenyőkben, ahová embernek nézni nem szabad. Fények, amelyek mindent ígérnek, amit ember csak kíván, maguk után csalják, hogy válaszokat keressen, de csak a hideg, mély, falánk sarat találja.

Sohasem szerettem Gomst atyát. Hatéves korom óta ő szabta meg, mit csinálhatok, mit nem, és a keze fejével adott neki nyomatékot.

– Fuss, Jorg herceg! Fuss! – ordította az émelyítően önfeláldozó vén Gomsty.

Úgyhogy maradtam.

Gains testvér nem azért volt volt a szakácsunk, mert jól tudott főzni. Az a helyzet, hogy semmi máshoz nem értett.

4

Jöttek az esőn át a holtak, a lápi holtak szellemei, a mocsárba vetettek meg a belefűltak szellemei. Láttam, hogy Vörös Kent vakon futásnak ered, aztán csak vergődik a mocsárban. Néhány testvérnek volt annyi esze, hogy az úton meneküljön, de a legtöbben az ingoványba rohantak.

Gomst atya imádkozni kezdett a ketrecében, pajzsként kiáltva a szavakat: – Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, oltalmazd meg fiadat! Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben! – Egyre szaporábban darálta, ahogy elhatalmasodott rajta a félelem.

Nagyot cuppant a vizenyő, amikor kibújt az első, rá az Élőholtak útjára. Holdfényszerű izzás vette körül, amiről tudta az ember, hogy sohasem melegítene. A fény mintegy a testét is kirajzolta, de az eső átzuhogott rajta, és az út kövén kopogott.

Senki sem maradt velem. Futott a Núbai, szeme kerekre tágult sötét arcában. Hájas Burlow úgy festett, mint akiből az

összes vért lecsapolták. Rike visított, akár egy kisgyerek. Futott Makin is, megszállottan a réműlettől.

Kitártam karomat az esőnek. Éreztem, ahogy csapdos. Nem éltem sok esztendő még, de emlékként vert. Szilaj éjszakákat idézett, amikor az Öregtoronyban álltam, a mély szakadék peremén, jóformán belefúlva a vízözönbe, és dacoltam a villámmal, érjen hozzám, ha tud.

– Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben! Mi Atyánk, ki vagy...
– Gomstnak összegabalyodtak a szavai, amint az élőholt közelebb ért. Hideg tűzzel égett, éreztem, ahogy nyaldossa csontjaimat.

Karom szélesre tárva, arcom az esőbe fordítva.

– Az én atyám nem a mennyekben van, Gomsty – mondtam.
– A várában számlálja a katonáit.

Odaért hozzám a holt lény, és én belenéztem a szemébe. Üreges volt a szeme.

– Mid van? – kérdeztem tőle.

Megmutatta.

És én is megmutattam neki.

Oka van annak, hogy én fogom megnyerni ezt a háborút. Aki csak él, mind olyan csatát vív, amely már akkor is régi volt, mielőtt megszülettek. De én fakatonákkal gyakorlatoztam atyám haditermében. Oka van annak, hogy ők vesztek, én meg győzni fogok. Én ismerem ezt a játszmát.

– Poklom – válaszolta a halott. – Poklom van nekem.

Azzal belém áramlott, hidegen, mint a halál, élesen, mint a borotva.

Ijesztő dolog a kés, ha a torkodhoz nyomják, éles, hűvös. A tűz meg a kőpad is az. Meg egy vénséges szellem is az Élőholtak útján. Mind elbizonytalaníthat. Amíg rá nem jössz, hogy mi csodák. Annak útjai-módjai csak, hogy elveszítsd a játszmát. És ha a játszmát elveszíted, mit veszítettél? Elvesztetted a játszmát.

Ebben rejlik a titok, és mindig meglep, hogy én és csakis én ismerem. Azon az éjszakán ébredtem rá a játszma természetére, amikor Renar gróf emberei utolérték a hintónkat. Azon az éjszakán is vihar volt, hallottam az eső dobolását a tetőn, meg a dübörgést alattunk.

Nagy Jan szinte letépte az ajtót, hogy kimenekítsen bennünket. De csak rám maradt ideje. Kihajított onnan, be egyenest a túskebokrok közé, amelyek olyan sűrűn nőttek ott, hogy a gróf emberei azt hitték, elinaltam az éjszakában. Semmi kedvük sem volt kutatni utánam. Csakhogy én nem futottam el. Ott lógtam a töviseken, és néztem, ahogy megölik Nagy Jant. Azokban a dermedt pillanatokban láttam mindezt, amikkel a villámlás szolgált.

Végignéztem, mit művelnek anyámmal, s hogy milyen sok időbe telik. A kis William fejét egy határvösvény loccsantották szét. Arany fürtök és vér. Kétségkívül William volt az első testvérem, dundi keze, kacagása korán belém mélyesztette horgát. Azóta már sok testvér sereglett körém, gonoszok is jócskán, úgyhogy egy-két-három egyáltalán nem hiányzana. De akkor, ott fáj a kis Williamet látnom, összetörve, mint valami játékszer. Mint valami ócskaság.

Amikor megölték, anyám nem bírt magával, így hát elmetsették a torkát. Akkoriban, kilencévesen még ostoba voltam, küszködtem, hogy megmenthessem őket. De a tövisek nem eresztettek. Azóta megtanultam tisztelni a töviseket.

A tövisek tanítottak ki a játszmaára. Segítségükkel megértettem mindazt, amit a bős, komoly férfiak, akik a Százak Háborúját vívják, máig sem tudnak. Csakis akkor nyerheted meg a játszmat, ha felfogod, hogy játszma. Teszem azt, sakkozok egy ember: mondd neki, hogy a gyalogok a barátai. Hitesd el vele, hogy püspökei szentek. Idézd elébe, milyen boldog napokat töl-

tött bástyái tövében. Szerettesd meg vele a királynőt. És nézd végig, hogyan sorra elveszíti mindet.*

– Mid van a számomra, holt lény? – kérdeztem.

Játszma ez. És én megjátszom a figuráimat.

Éreztem magamban a hidegét. Láttam a halálát. Láttam a kétségbeesését. És az éhségét. És visszaadtam neki. Többre számítottam, de hát csak egy halott volt.

Megmutattam neki az üres időt, ahová még a memóriám sem ér el. Hagytam, hadd kukucskáljon be oda.

És akkor megfutott előlem. Futott, én pedig kergettem. De csak a mocsár széléig. Mert játszma ez. És én nyerni fogok.

*A regényen végigvonuló szimbolika kedvéért két sakkfigurának az angol nevét használjuk, vagyis püspöknek nevezzük a futót, és lovagnak a huszárt.

Négy évvel ezelőtt

Sokáig, nagyon sokáig terveztem a bosszút, semmi másra nem gondoltam. A képzelet sötét üregében építettem fel első kínzókamrámat. A Gyógyító Szalában, véres lepedőkön fekvő olyan ajtókat fedeztem fel lelkemben, amikre még sohasem bukkantam rá, amikről még egy kilencéves is tudja, hogy nem szabad kinyitni őket. Mert sohasem csukódnak be újra.

Sarkig kitártam mindet.

Sir Reilly talált rám, amint ott lógtam a horgos tövisen, alig tíz méterre a hintó füstölgő roncsaitól. Nem sokon múlt, hogy észrevettek. Láttam, ahogy odaérnek az úton heverő holttestekhez. Néztem őket a bokrok közül: Sir Reilly páncéljának ezüstös villanásait, az ancrathi talpasok piros zekéjének foltjait.

Anyámat hamar felfedezték selyemruhájában.

– Szerelmes Jézus! A királyné! – Sir Reilly rájuk parancsolt, hogy fordítsák meg. – Csak finoman! Több tiszteletet... – Felzisszent, elhallgatott. Nagyon elcsúfították a gróf emberei.

– Uram! Itt van Nagy Jan, meg Grem és Jassar is. – Láttam, hogy a hátára fordítják Jant, azután a másik két testőrhöz lépnek.

– Ajánlom nekik, hogy halottak legyenek! – Sir Reilly kiköптött. – Keressétek meg a hercegeket!

Azt nem láttam, amikor Willt megtalálták, csak érzékeltem a csendből, ami a férfiakra telepedett. Állam a mellemre csuklott, néztem a sötét vérpettyeket, melyek a száraz levelekre potyogtak a lábam körül.

– Ó, a pokolba... – szólalt meg végül az egyik katona.

– Tegyétek lóra. Vigyázva! – mondta Sir Reilly. Elcsuklott a hangja. – És keressétek meg az örököszt! – Hangjában most több határozottság volt, de semmi remény.

Próbáltam szólni, de kifutott belőlem az erő, még a fejemet sem tudtam felemelni.

– Nincs sehol, Sir Reilly.

– Tűszul ejtették – mondta Sir Reilly.

Részben igaza volt, mert valami fogva tartott, akaratom ellenére is.

– A királyné mellé tegyétek!

– Csak finoman! Vigyázzatok...

– Kötözzétek rá őket – mondta Sir Reilly. – És vágta Magasvárba.

Félig-meddig azt kívántam, menjenek el. Már nem éreztem fájdalmat, csak valami tompa sajgást, de az is enyhült. Béke borított be a feledés ígéretével.

– Uram! – kiáltotta az egyik férfi.

Hallottam a páncél csörömpölését, amint Sir Reilly odasietett hozzá.

– Egy pajzs darabja? – kérdezte.

– A sárban találtam, a hintó kereke nyomhatta bele. – A katona elhallgatott. Törölgetés nesze. – Valami fekete szárnynak nézem...

– Varjú. Varjú vörös mezőben. Renar gróf címere – mondta Reilly.

Renar gróf? Volt hát egy nevem. Fekete varjú vörös mezőben. Szemem elé villant a jelvény: az éjjeli vihar villámai marták bele. Tűz gyúlt bennem, száz horog fájdalommal égette minden tagomat. Kiszakadt a torkomból egy nyögés. Szétvált az ajkam, repedezett róla a cserepes bőr.

És Reilly megalált.

– Van itt valami! – Hallottam a szentségelését, ahogy a horgos tüskék páncéljának minden részébe beleakadtak. – Siessetek! Húzzátok szét a bokrot!

– Halott – suttozta valaki, miközben Sir Reilly levagdosta rólam az ágakat.

– Milyen fehér.

Gondolom, teljesen kivéreztetett az a tüskebokor.

Így hát kordét hoztak, és hazavittek. Nem aludtam útközben. Nézttem, ahogy elfeketül az ég, és gondolkodtam.

A Gyógyító Szalában Glen barát meg a segédje, Inch kime-télte a húsból a horgokat. Lundist, a tanítómesterem éppen akkor lépett be, amikor kiterítettek az asztalon, és elővették a késeiket. Egy könyv volt nála, akkora, mint egy teuton pajzs, és ránézésre háromszor olyan nehéz. Lundist vén, aszott testében több volt az erő, mint bárki is sejtette volna.

– Remélem, tűzben tisztított kések azok ott, barát. – Lundist akcentusa külső-keleti hazáját idézte, elharapta a szavakat, mintha úgy gondolná, az értelmes hallgató úgyis ki tudja tölteni a helyüket.

– A test romlásának csak a lélek makulátlansága vethet gá-tat, tanító uram – felelte Glen barát. Megrovó pillantást vetett Lundistra, azután visszatért a tövises kimeteléséhez.

– Akkor is tisztítsd meg a késeidet, barát. Szent hivatalod nem óv meg a király haragjától, ha a herceg a te szaládban pusz-

tul el. – Lundist odacsapta mellém a könyvet, s az asztal túlsó végén megcsörrentek az üvegcsék. Felemelte a fedelét, és egy könyvjelzőhöz lapozott.

– „A horgos tüskebokor tövise legtöbbször csontig hatol.” – Végighúzta ráncos, sárga ujját a sorokon. – „A hegye letörik, a seb elmérge.”

Glen barát vadul belém bökött, és én feljajdultam. Letette a kést, és Lundist felé fordult. Csak a hátát láttam, a barna csuhát, amint megfeszül a vállán, és sötét verejtékcsíkjai rajzolódik ki a gerince hosszán.

– Lundist mester – mondta. – A te fajtád azt képzeled, könyvekből vagy egy alkalmas tekercsből mindent meg lehet tanulni. A tudománynak is megvan a maga helye, uram, de ne merészed kioktatni engem a gyógyászatból annak alapján, hogy egy estét valami ódon kötet átböngészésére áldoztál!

Nos, Glen barát nyerte meg az ütközetet. Az ajtónállóknak ki kellett vezetniük Lundist mestert a teremből.

Gondolom, már kilencévesen is hibáztam belőlem a lélek makulátlansága, mert sebeim két nap múlva elmérgezték, és kilenc hétig feküdtem nehéz lázban, sötét álmokat kergetve a halál határmezsgyéjén.

Mondják, őrzöngtem és üvöltöttem. Félrebeszéltem, miközben a vágásokból, ahol a tövisek megfogtak, váltig szivárgott a genny. Emlékszem a romlás bűzére. Volt benne valami édeskés, amitől hányinger kerülgeti az embert.

Inch, a barát segédje belefáradt, hogy lefogjon, pedig olyan karja volt, mint egy fanyűvőnek. Végül rákötöztek az ágyra.

Lundist mestertől tudtam meg, hogy az első hét után a barát már nem is volt hajlandó foglalkozni velem. Glen barát szerint belém bújt az ördög. Máskülönben hogyan hordhatna össze egy gyermek annyi ocsmányságot?

A negyedik héten valamiképpen lecibáltam magamról a köteléket, amely a matracomhoz szegezett, és felgyújtottam a szálát. Nem emlékszem sem a szökésemre, sem arra, ahogyan elfogtak az erdőn. Amikor a romokat eltakarították, rábukkantak Inch tetemére: egy piszkavas állt ki a melléből.

Sokszor időztem az Ajtó előtt. Láttam, amint anyámat és testvéreimet megtépve-törve behajítják rajta, és álmaimban újra meg újra odavitt a lábam. De nem volt bátorságom utánuk menni, visszatartottak a gyávaság tüskéi és horgai.

Néha egy fekete folyón, néha egy keskeny kőhíddal átívelt szakadékon túl megpillantottam a holtak földjét. Egyszer az Ajtó atyám tróntermének bejárataként képzett meg előttem, csakhogy zúzmarára szegélyezte, és genny szivárgott minden eresztékén. Csak rá kellett volna tennem a kezem a kilincsekre...

Renar grófja tartott életben. Az ő fájdalmanak reménye tiporta el az enyémet. A gyűlölet akkor is életben tart, ha a szeretet kudarcot vall.

Aztán egy napon elmúlt a lázam. Sebeim vöröslöttek, de összezárultak. Tyúkhús levesével tápláltak, és lassan, mint valami idegen, visszalopakodott belém az erő.

Eljött a tavasz, ismét felfestette leveleit a fákra. Erőre kaptam, de úgy éreztem, valamit elvettek tőlem. Annyira, hogy már a nevére sem emlékeztem.

Kisütött a nap, és Glen barát bosszúságára visszatért Lundist, hogy tovább okítson.

Amikor először jött be hozzám, az ágyon ültem. Néztem, ahogy szétrakogatja könyveit az asztalon.

– Atyád is felkeres majd, ha visszatér Gellethből – mondta Lundist. Szemrehányás volt a hangjában, de nem nekem szólt. – A királyné és William herceg halála mélyen lesújtotta. Ha majd enyhül a fájdalma, biztosan eljön, hogy beszéljen veled.

Nem értettem, miért érzi szükségét Lundist, hogy hazudjon. Tudtam, atyám nem szánna rám időt, amíg azt hiszi, meg fogok halni. Tudtam, akkor keres fel majd, ha célja lesz vele.

– Mondd csak, mester – kérdeztem. – Tudomány a bosszú, vagy művészet?